CZĘŚĆ VIII. № 67. ROK 4 (1833.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Smirdina; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze Informacyjném; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna*: w Rossyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 rub. as. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina: *Roczna*, 45 r. as. *Półroczna*, 25 r. as. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 55 r. *Półroczna*, 28 r. ass.

Wtorek, 29 Sierpnia, 10 Września.

Wiadomości krajowe.

Petersburg 28 Sierpnia / 9 Września

W rocznicę radośnej uroczystości koronacyi NN. Cesarstwa JJ. tak w Grekorossyjskich jako i w innych wyznań świątyniach stolicy odbyły się dziękczynne modły. Wieczorem miasto rzęsisto było oświecone, a przed gmachem 2 korpusu Kadetów wyprawiono ognie ochotne, którym piękna sprzyjała pogoda.

— N. Cesarz Jmć, przez Reskrypt w dniu 1 Lipca b. r. wydany raczył uznać Jenerał-majora *Sulejman-Mirzę*, po śmierci i stosownie do życzenia ojca jego, Szamchałem Tarkowskim, Władzcą Bojnackim i Walim Dagestanu, z obowiązkiem wykonania przysięgi na poddaństwo; przy téj okoliczności Sulejman Mirza mianowanym też został Radcą Tajnym.

— Przez Reskrypta Cesarskie z d. 5 b. m. Naczelnik 1éj dywizyi pieszej, Jenerał-porucznik *Manderstern* mianowany kawalerem orderu Ś. Włodzimierza 2 klassy; zaś 14 b. m. Prezydent Komitetu opatrywania wojsk w sukna, Radca Tajny *Serebriakow*, orderu Ś. Anny 1 kl. s koroną.

— Przez Ukaz Cesarski do Rządząc. Senatu z d. 2 b. m. s przyczyny powołania Głównego Dowodzcy floty i portów Czarnomorskich Admirała Greigh do Rady Państwa, zarząd tąż flotą i portami, do czasu mianowania Głównego Dowodzcy, poleconym zostaje Naczelnikowi Sztabu tejże floty i portów Jenerał-adjutantowi Wice-Admirałowi *Łazarew*.

— Z liczby przedstawionych przez P. Ministra Spraw Wewnętrznych kandydatów, Cesarz Jmć, w d. 3 b. m. raczył mianować Członkami Jeneralnego Ewangelicko-Luterańskiego Konsystorza: świeckiemi, Rzeczywistego Radcę Stanu *Aderkas* i Radcę Koll. *Lerche*, a duchownemi, Probstów: pastora parafii Marienburskiéj von *Ruhl*, i pastora parafii Sw. Maryi-Magdaleny *Mikwitz*.

— N. Cesarz Jmć raczył roskazać nie przyjmować do żadnej służby rządowej i do wyborów szlacheckich, do dalszego rozrządzenia zwierzchności, xięcia Władysława *Lubomirskiego*, który należał do ostatniego powstania.

— Na zasadzie zatwierdzonego przez N. Pana postanowienia Komitetu na interesa gubernij od Polski przywróconych, zabrania się przyjmować do służby rządowej i wyborów szlacheckich, zamieszanych do byłego powstania Jana *Zachwatowicza* i Hilarego *Olizarowicza*.

— Na takiejże zasadzie zabrania się przyjmować do służby rządowej i wyborów szlacheckich obywatela gub. Wołyńskiej Fryderyka *Wielhorskiego*, do dalszej uwagi głównej miejscowej zwierzchności.

Ukazy Rządzącego Senatu. 1) 17 *b. m.* (s 1 Depart.) Z ogłoszeniem Zdania Rady Państwa, zatw. przez N. Cesarza Jmci w d. 28 Czerwca b. r., znoszącego Ukaz 30 Listopada 1806 r. i przepisującego nowe prawidła postępowania z duchownemi, (grekorossyjskiego wyznania) którzy przechodzą do stanu świeckiego z własnej woli, lub za karę.

2) *tegoż dnia.* (z 2 odd. 5 Dep.) O uznaniu za *pieniacza* (ябедникъ) dymis. podporucznika Stefana *Arseniew*, który kilkokrotnie podawał P. Szefowi Żandarmów, Jen.-adjutantowi hrabi Benkendorf fałszywe doniesienia i skargi na różne osoby, i o zabronieniu mu podawania próśb i skarg, jedno w swych sprawach osobistych.

3) *tegoż dnia.* (s 1 Dep.) O przeniesieniu sądownictw z miasta Taganroga do Rostowa.

4) 19 *b. m.* (Z ogóln. zgrom. trzech pierwszych Dep.) Z ogłoszeniem prawideł działu między spadkobiercami urzędników wojska Dońskiego.

5) 23 *b. m.* (s tegoż Dep.) O dozwoleniu zakupowania na okręty zagraniczne żywności i potrzeb okrętowych u kupców 3 gildyi, mieszczan i włościan.

6) 24 *b. m.* (s tegoż Dep.) O poleceniu Radcy Tajnemu, Senatorowi *Rodofinikin*, zarządu Ministerstwa Spraw Zagranicznych, przez ciąg niebytności P. Wice-kanclerza hrabi Nesselrode, który z woli N. Pana wydalił się na niejaki czas za granicę.

(G. S. G. P.)

— 24 b. m. o 10 rannéj spuszczono tu w stolicy założoną 3 Grudnia przeszłego roku na Głównej admiralicyi 44 działową fregatę *Diana*. Budował ją podpułkownik Inżynierów okrętowych *Głazyrin*; Dowodzcą mianowany Kapitan-lejtnant xżę *Kekuwatow*. Długość statku

159 stop 2½ diujma, szer. 41 N. 6 d. głębokość 12 st. 8 diujmów.

Dokończenie wiadomości o urodzaju zboża i siana w rozmaitych gubernijach.

W gub. *Ołoneckiej*, 24 Lipca. Stan zboża pomyślny i obiecuje dobry urodzaj; sianożęcie rosły obficie.

— Obw. *Omskim*, 20 Czerwca. Ozimina i jarzyna mierne : s przyczyny niedostatku deszczów nie ma nadziei urodzaju.

— gub. *Orenburskiej*, 29 Czerw. Zboże obiecuje mierny urodzaj; sianożęcie podobnież.

— *Penzeńskiej*, 27 Czerw. Ozimina mierna. Jarzyna i sianożęcie z wiosny obiecywały dobry urodzaj, lecz od nastałych potém wielkich upałów pożółkły i wzrost ich zastanowił się.

— *Permskiej*, 6 Lip. Zboże po części niezłe, poczęści mierne, sianożęcie też s przyczyny suszy mierne.

— *Petersburskiej*, zboże po większej części mierne.

— *Podolskiej*, 1 Lip. Zbiór oziminy s przyczyny długotrwającej suszy powinien być nader mierny. Jarzyna mało obiecuje. Sianożęcie tylko w leśnych miejscach niezłe.

— *Połtawskiej*, 27 Czerw. Susza od dwóch miesięcy przyprowadziła do bardzo złego stanu zboże i sianożęcie.

— *Pskowskiej*, 23 Lip. Ozimina obiecuje niezły urodzaj; jarzyna mierny.

— *Riazańskiej*, 30 Czerw. Zboże i sianożęcie, mierne z wiosny, mocno ucierpiały przez suszę, grady i robactwo.

— *Saratowskiej*, 3 Lip. Upały ciągłe pożółciły lub wysuszyły miejscami jarzynę; ozimina też ucierpiała od suszy i robactwa, lecz jest nadzieja, że teraźniejsze deszcze je poprawią. Sianożęcie tylko zalewne dobre.

— *Słobodsko-Ukraińskiej*, 26 Czerw. Ozimina z wiosny była mierna, lecz przez susze i upały nader znędzniała, tak, że nie ma nadziei nawet na mierny urodzaj; jarzyna i sianożęcie w złym stanie.

— *Smoleńskiej*, 22 Czerw. Ozimina była w złym stanie, tak iż musiano ją odsiewać przeszłoroczném niedojrzałém ziarnem i, lubo miejscami, przy sprzyjającej pogodzie, poprawiła się, w ogólności jednak nie można spodziewać się nawet miernego urodzaju. Jarzyna mierna; sianożęcie dobrze rosły.

— *Symbirskiej*, 27 Czerw. Ozimina mierna; jarzyna częścią dobra, lecz po większej części mierna. Sianożęcie niskie dobre.

— *Tambowskiej*, 18 Lip. Wielkie upały i wiatry zniszczyły jarzynę i sianożęcie, ozimina nieco lepsza niż w roku przeszłym.

— *Tauryckiej*, 8 Lip. Ciągła susza; zboże i sianożęcie bardzo mizerne, szczególniej w dwóch powiatach.

— *Tobolskiej*, 30 Czerw. W niektórych powiatach zboże i sianożęcie dobre, w innych mierne.

— *Tulskiej*, 24 Czerw. Ozimina nie obiecuje dobrego urodzaju, jarzyna i sianożęcie dosyć dobre.

— *Twerskiej*, 9 Lip. Ozimina obiecuje dosyć dobry urodzaj a jarzyna obfity. Sianożęcie bardzo dobre.

— *Wiatskiej*, 12 Lipca. Zboże i sianożęcie po deszczach poprawują się i obiecują, zwłaszcza jarzyna, dobry urodzaj.

W *Wileńskiej*, 14 Lip. Żyto nie obiecuje nawet miernego urodzaju; jarzyna i sianożęcie w dobrym stanie i można spodziewać się obfitego zbioru.

— *Witebskiej*, 24 Czerw. S przyczyny suchej i chłodnej jesieni, tudzież upałów wiosennych, nie można spodziewać się dobrego urodzaju.

— *Włodzimirskiej*, 14 Lip. Chociaż ozimina zrazu ucierpiała od chłodu i deszczów, wszelako potém się poprawiła i można oczekiwać miernego urodzaju. Jarzyna i sianożęcie mniej dobre.

— *Wołogodzkiej*, 5 Lip. Zboża przy sprzyjającej pogodzie wszędy się poprawiły i sianożęcie w nader dobrym stanie.

— *Wołyńskiej*, 29 Czerw. Zboże dużo ucierpiało s przyczyny suszy wiosennej, potém od chłodu, deszczu, burz i gradu. Nie ma nadziei nawet miernego urodzaju.

— *Woroneżskiej*, 14 Lip. Stan zboża, s przyczyny całomiesięcznej suszy wcale nie obiecujący. Na niskich łąkach zaczęto zbierać siano a na stepach trawa zgoła nie rosła.

— *Ziemi Dońskich kozaków*, 11 Lip. Zboże i sianożęcie s przyczyny przeciągłej suszy zupełnie znędzniały.

— Do Petersburga przybyli: 22 b. m. z Wilna, starszy nauczyciel Białostockiego gimnazyum Radca Hon. *Kurhanowicz;* z Warszawy, Referendarz Stanu Królestwa Polskiego *Siennicki;* — 23*go*, ze stacyi Mszagi, Senator *Świnin*. Wyjechali: 22*go*, do Briańska, Jenerał-major *Zwarkowski;* do Wiłkomierza, dymiss. Radca Koll. *Botwinko;*—23*go*, do Moskwy, Rz. R. St. *Kamieński*.

(*G. P.*)

Lista byłych właścicieli, których majątki w gubernii Grodzieńskiej ostatecznie już są konfiskowane i postępują pod rospatrzenie NAJWYŻEJ *ustanowionej Likwidacyjnej Komisyi, stosownie do wiadomości Izby Skarbowej Grodzieńskiej, dla dokompletowania uprzedniej podobnejże listy sporządzona.*

Antusewicz Alexander posiadał nierozdzielnie z bratem i siostrami część drewnianego domu w mieście Grodnie.— Borodzicz Tadeusz miał ruchomą majętność, która przedana za 12 rubli 24 kop. srebrem; kapitały zaś w powiecie Nowogrodzkim obespieczone na majątku Zadwiei Macieja Mierzejewskiego 600 rubli, a 150 rubli srebrem na Korzeniewszczyznie obywatela Łopaty.—Bilkiewicz Floryan, w powiecie Nowogródzkim posiadał, majątek Nowiny dusz 2.— Bilkiewiczowie Floryan i Michał w tymże majątku posiadali dusz 3, i w majątku Borowiki dusz 2.— Broński Antoni w powiecie Słonimskim na majątku Podole obywatela Kostrowickiego miał kapitału 70,144 złotych 5 groszy, u Jana Bychowca 595 rubli 7 kopiejek, i u Jana Brynka 272 rub. 65 kop. srebrem.—Bułharyn Antoni w powiecie Wołkowyskim miał obezpieczonego kapitału u Miłobenskiego 77 złotych, u Swisłockich żydów złotych 1,740 groszy 25 i część majątku Tatarczyzny za 12,000 złotych.—Wierzbicki Wincenty w powiecie Lidzkim w folwarku Chodziłonach miał grunt. — Wilgoszewski Onufry Adwokat, miał kapitał u Tomasza Szukiewicza w niewiadomej ilości. Gorecki Antoni w powiecie Lidzkim posiadał majątek lenny Buskupica dusz 69. — Dmochowscy Wincenty i Karol w powiecie Słonimskim, wspólnie z bratem i siostrami na części majątku Niehorodowicz mieli opartego kapitału rubli srebrnych 303 kop. 80, i u rozmaitych żydów rubli srebrnych 318 czerwonych złotych 647½, złotych 679 i groszy 29. — Dłuski Gaspar, xiądz i organista Dominikański, miał rnchomą majętność, która wyprzedana za rubli srebrnych 42 i kop. 20.—Ejsymont Napoleon władał uczastkiem wydzielonym

jemu po Exdywizyi z majątków Utwiany i Zeniopisze. — Zalewski Mikołaj, Adwokat, miał uczątek ziemi w majętności Kuniłowie, należącej do Kozłowskiego, oraz u Józefa Domejki miał opartego na majętności Korosnej kapitału rubli srebr. 60. — Krzyżanowski Wacław miał u Franciszka Pileckiego, opartego na majętności Wierzbonowie kapitału rubli srebrnych 450 i u Stefana Pawłowicza rubli srebrnych 30. — Kaszyc Felix w powiecie Lidzkim posiadał majątek Peretańcy. Kuczyński Student w powiecie Lidzkim posiadał majątek Piaski, dusz 2.—Kraskowski Tomasz miał ruchomy majątek, który przedany za 15 rub. assygnacyjnych. — Miładowski Michał miał u Turskich opartego na majętności Uniłowie kapitału rubli srebrnych 30. — Malewski Marek w powiecie Lidzkim w okolicy Miżanach miał część ziemi.—Mackiewicz Franciszek miał dom w Nowogrodku. — Makowski Alexander w mieście Grodnie miał część drewnianego domu, na której liczy się mu należnych rubli srebrnych 382 kop. 51½ i czerwonych złotych 38. — Mikulski Józef w powiecie Lidzkim na majętności Głębokiem miał opartego kapitału rubli srebrnych 1,500. —Minuczyc Szlachcic w powiecie Lidzkim posiadał majętność Ostrow dusz 3. — Nielubowicz Tomasz w powiecie Słonimskim w okolicy Burowszczyznie miał dusz 2.—Okołow Julian w powiecie Lidzkim w okolicy Siemaszkach miał część ziemi. — Orda Napoleon w powiecie Kobryńskim dziedziczył majątek Worocewicze dusz 360. — Przecławski Leon w powiecie Słonimskim dziedziczył majątek Lwowszczyzna, dusz 101.—Rewieński Xawery w Wołkowyskim powiecie na majątku Walcy miał opartego kapitału złotych 30,000. — Rozwodowski niewiadomego imienia miał u Adama Bispinka kapitału rubli srebrem 12 kop. 50. — Soroka Felix w Nowogródzkim powiecie dziedziczył majątki Negrymów dusz 27 i Izwa dusz 4, także miał w Nowogródku drewniany dom i kapitały: u Olfirowicza rubli srebrnych 30, u Sosinowicza rubli srebrnych 16 i u Jana Zabłockiego złotych 73. Stypałkowski Lucyan w powiecie Nowogródzkim posiadał część Awulsu nazwanego Biały.—Sieklucki Kleofas w powiecie Słonimskim w majątku Zdzienciole z dwunastu posiadał dwie części ziemi i 11 dusz włościańskich, oraz z majątku Jatwiezi z siedmnastu części ziemi posiadał także dwie części, również z 11/q duszami. — Stępkowski Szlachcic w powiecie Kobryńskim dziedziczył majątek Boży-Dar dusz 3.—Tarajewicz Izydor w powiecie Nowogrodzkim miał w tradycyi od Wendorfa za 18,762 złotych 17 groszy, majątek Sękowszczyzna dusz 22. — Chmielewski Karol w powiecie Lidzkim w okolicy Dowgiałach miał część ziemi w zastawie od Bychowskich. — Choroszewski Michał miał kapitału u Antoniego Gineta złotych 2,000, u Piotra Choroszewskiego rubli srebrem 440. dukatów 150 i złotych 2,700.—Cyzik Wincenty miał kapitału u Słonimskiego powiatowego marszałka Brońskiego rubli srebrnych 375 i dukatów 56. — Szabański Franciszek w powiecie Słonimskim w majętności Kościow i w Wielkim Hoszczewie za 844 złotych groszy 15, miał wydzielonego z exdywizyi lasu na budowlę zdatnego morgów 8 prętów 85.—Szczuka Józef w powiecie Lidzkim w okolicy Romanowcach posiadał część ziemi.—Szczepiński Józef Doktor miał rzeczy, które przedane zostały przez Grodzieńskiego Komendanta.—Jabłoński Leonard w powiecie Nowogródzkim dziedziczył majętności Rusiłowka dusz 2.—Jabłoński Leopold miał u Franciszka Pileckiego na majątku Wołkonoszach opartego kapitału złotych 8,000. —Jackowski Ignacy miał u Dubiczyńskiego na majętności Maleszycach opartego kapitału rubli assygnacyjnych 600. (Ogłoszono po raz pierwszy w Kuryerze Litewskim z dnia 14 bież. m. Ogłoszenie Mińskiej likwidacyjnéj Kommisyi umieszczone w przeszłym N. było wydrukowano w tymże Kuryerze w dniu 12 b. m.)

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 24 *Sierpnia.* Posiedzenia obu izb z d. 21 i 22 b. m. nie przedstawiały nic interesującego, gdy ministrowie na wyścigi prawie z oppozycyą starają się o przyspieszenie końca teraźniejszej sessyi. 22 izba niższa zajmowała się już oznaczeniem płacy swoich urzędników, (sessional adresses) co stanowi zwykle jedno z ostatnich jej zatrudnień. Spodziewają się, iż 29 b. m. parlament odroczonym zostanie przez samego Króla.

— Dzienniki z Malty dochodzące 24 Lipca donoszą, iż pasza Egyptu gotuje wyprawę do Arabii, przeciw jednej bandzie rozbojników, która szerzy tam okropne gwałty i rozbija karawany w okolicach Dżeddy.

— Przybyły tu właśnie statek parowy *Africain*, przywiózł nam najnowsze wiadomości z Lizbony dochodzące 17 b. m. Do tego ostatniego dnia wojsko Don Miguela nie doszło jeszcze było do Coimbra, i nie liczyło więcej nad 16,000 ludzi, tak, iż wszystkie ostatnie o tém doniesienia okazują się przesadzonemi. Marszałek Bourmont sprzykrzył już sobie, jak powiadają, nową swoją rolę, i jego wojska zupełnie są zniechęconemi, tak, iż niewiadomo czyliby się nawet ośmieliły zbliżyć do stolicy. Xżę Terceiry, ze znacznemi siłami, znajdował się w Villa Franca, i wojsko jego codziennie ma się wzmacniać przez ochotników. Pomimo tego wszakże, Lizbona opasaną została szańcami i we wszystkie środki obrony opatrzoną. Pożyczka Don Pedra całkowicie jest już zebraną.

Paryż 25 *Sierpnia.* Na podróż Królewską do Cherbourg wyznaczony ostatecznie został 26 b. m. Towarzyszyć mu będzie Królowa, z młodemi xiążęciami i xiężniczkami. Wiele znakomitszych osób otrzymało, jak mówią, zaproszenie znajdowania się przy uroczystościach które tam miejsce mieć mają. Na drodze Królewskiej, w Caen, czynią się wielkie przygotowania, i rada municypalna wyznaczyła na ten przedmiot 15,000 fr. Cała rodzina Królewska wróci do Paryża na 11 Września.

— Le *Temps* ogłasza, iż do 4,000 młodych legitymistów zamierza udać się do Pragi, dla winszowania xciu Bordeaux dnia jego pełnoletności, przypadającego w końcu Września. Przypną oni sobie białą kokardę natychmiast po przejściu granic Francyi.

— Wyjazd Dony Maryi został odłożonym. Niektórzy sądzą, iż powodem takowej zwłoki są wiadomości o nowych planach marszałka Bourmont, inni zaś tej przypisują ją przyczynie, iż okręty mające Donę Maryą przewieść dotąd do Hâvre nie przyszły.

— Wkrótce tutejsze więzienie dłużników Ste Pélagie przeniesionem zostanie do nowego domu na ulicy Clichy. Rząd atoli omylił się w swoich rachubach, gdy, spodziewając się, że nowe obostrzenie praw na dłużników znacznie zmniejszy liczbę osób zatrzymywanych za długi, ros-

kazał nowe to więzienie zbudować tylko na pomieszczenie 120 — 140, a tymczasem, średnia liczba osób więzionych za długi zawsze wynosi do 200.

— Liczba podróżnych na nowej drodze żelaznej z St.-Etienne do Lyonu zwiększa się nad wszelkie nadzieje. Krąży już na niej codziennie 16 dyliżansów, i jeden z nich, 12 b. m., za jeden obrot z St.-Etienne do Lyonu przyniosł w dochodzie 262 franków.

Haga 26 *Sierpnia.* Dowiadujemy się, iż znaczna liczba najznakomitszych mieszkańców Antwerpii otworzyła składkę na odbicie medalu dla jenerała Chassé, na znak wdzięczności za oszczędzenie ich miasta. Medal ten wystawia z jednej strony popiersie jenerała, z napisem: *D. H, baron Chassé, jenerał piechoty, komendant cytadelli Antwerpskiej;* na stronie zaś odwrotnej widać po lewej ręce wyłom bastyonu toledańskiego z ruinami cytadelli, po prawej zaś miasto w niczém nieuszkodzone. Nad wyłomem znajduje się napis: *waleczny w obronie*, nad miastem zaś: *wspaniałomyślny w szczędzeniu.* Pomiędzy napisami widać koronę z liści lauru i dębu i rok 1832, w liczbach kościelnych. Jeden exemplarz tego medalu odbity w złocie i jeden bronzowy, posłanym został samemu jenerałowi; inne bronzowe posłano wyższym oficerom byłej załogi cytadelli, i także otrzymali wszyscy należący do składki.

Bruxella 26 *Sierpnia.* Na posiedzeniu izby reprezentantów 23 b. m. P. Gendebien rozwijał swoj wniosek ze skargą na ministra sprawiedliwości, P. Lebeau. W obronie ministra mówił P. Nothomb i przedstawił rozmaite dokumenta, które, na żądanie P. Dumortier, złożone zostały na biurze izby. Dokończenie rospraw w tym przedmiocie odłożono do dni następujących.

— 24*go* przyjęto większością 54 przeciw 9 głosom prawo o extradycyi cudzoziemców.

Madryt 14 *Sierpnia.* Zdrowie Króla Jmci wróciło już prawie całkiem do zwyczajnego stanu i wczora J. K. M. sam prezydował w radzie, która z jego roskazu zgromadziła się była w pałacu.

— Gazeta Madrycka ogłasza następujące wiadomości z nad granic Portugalii:

Faros 31 Lipca.

«Cholera nie przestaje czynić tu wielkich opustoszeń, równie jak w Olhaon i Villareal.»

«27 b. m. jeden oddział guerillasów, złożony z górali, opanował Tavira i obwołał tamże don Miguela. 29*go*, nadciągnął pod toż miasto oddział 350 francuzów, świeżo przybyłych z Mertola i po uporczywej bitwie potrafił ich wreszcie wyparować. Francuzi zostawiwszy 100 ludzi w Tavira na załogę, przybyli z resztą do naszego miasta. Lecz oddział guerillasów, pomimo swojej porażki, nie przestaje krążyć w okolicach. Miasto nasze lęka się co chwila napaści z ich strony, i władze miejskie ściągnęły do Castromarin załogi s Serpa i okolic. Wojska obu stronnictw puszczają się na największe bésprawia, i wojna dzisiejsza tem bardziej staje się podobną do wojny o niepodległość gdy wojsko don Pedra składa się po większej części s cudzoziemców, bynajmniej portugalczyków nie oszczędzających. W Villareal pozamykano zawałami wszystkie ulice, i porobiono przenośne bateryе. Lecz gdy miasto zupełnie jest z wojska ogołoconem, mieszkańcy przenieśli wszystkie droższe swoje rzeczy na statki, na rzece Guadiana, gdzie te ostatnie zostają pod opieką władz pogranicznych Hiszpańskich.»

Faros 5 Sierpnia.

«Zawczora, 3 b. m. oddziały guerillasów, przy pomocy części wojsk linijowych don Miguela, opanowały znowu miasto Castromarin, s którego konstytucyoniści ustąpić musieli do Villareal. Jeden bryg wojenny i kilka innych statków z eskadry don Pedra, stojących przed tém ostatniém miastem, długo 4 b. m. strzelały przeciw oddziałowi miguelistów którzy ciągnęli s Castromarin; lecz działa ich, s powodu wielkiej odległości, nie mogły sprawić żadnego skutku, tak, iż bryg cofnął się nakoniec, dla udania się z następującym przypływem na morze.»

Elvas 9 Sierpnia.

«Ostatnich trzech dni zachorowało tu 24 osób na cholerę, s której 3 tylko umarło. Rząd don Miguela roskazał zgromadzić w tej prowincyi do 4,000 ludzi wojska, złożonego z rozmaitych oddziałów rosproszonych w Beira i Alentejo. Korpus ten osadzi załogami miasta Elvas, Grazia i Malban; reszta zaś służyć będzie za wojsko odwodowe, ku wspieraniu teraźniejszych wojennych działań w Algarbii i Estramadurze Portugalskiej. W Alentejo panuje dziś największa już spokojność i cała prowincya uznaje znowu don Miguela. Zwierzchność miejscowa w Portalegre wzywa nawet do powrotu biskupa swojego, który od czasu wtargnienia margrabi Villaflor schronił się był do Hiszpanii.»

Lizbona 3 *Sierpnia.* Jednem z najnowszych postanowień don Pedra nakazaném zostało przedsięwzięcie rozmaitych ostróżności przeciw cholerze, której szerzeniu się bynajmniej dotąd nie zapobiegano. Inném postanowieniem uznanémi są za nieważne wszystkie wyroki w sprawach o występki polityczne, zapadłe do 25 Kwietnia 1828 w imieniu don Miguela, i wszystkie skonfiskowane w ich skutek dobra mają być dawnym właścicielom zwrócone. Również przywołanymi zostali wszyscy emigranci polityczni, którzy szukać musieli schronienia lub wygnani byli na wyspach Kanaryjskich, tudzież w osadach Afrykańskich i Wschodnio-Indyjskich. Inném jeszcze postanowieniem opisaną została forma wydawać się odtąd mających rządowych wyroków, czyli postanowień, które zaczynać się będą od słów: «Don Pedro, xżę Braganza, Regent Królestwa Portugalskiego, Algarbii i zależnych od nich krajów, w imieniu Królowej.»

— *Cronica* ogłasza opisanie odwiedzin grobów Królewskich w klasztorze S. Wincentego, odbytych przez don Pedra w dniu 29 z. m. Z jego roskazu odprawiono tamże mszę żałobną za dusze rodziców dona Joao VI i dony Karoliny Joquina.» J. C. M., mówi rzeczona gazeta, oblewał rzęsistemi łzami popioły ojca, który zakończył dni swoje w prześladowaniu, podziśdzień jeszcze trapiącém jego rodzinę. Napisał własną ręką na ćwiartce papieru słowa: «Hum filho te assasinou, outro filho te vingara. 29 de Julho 1833. D. Pedro.» (Jeden syn cię zamordował; drugi pomści się ciebie) i roskazał przybić ją do trumny.»

— Postanowieniem don Pedra z d. 3 b. m. uwolnieni zostali od obowiąsków wszyscy agenci Portugalscy z ręki don Miguela, mianowani od 1828.

— Tymczasem, pośród spokojności jaka tu od 19 już dni panuje, 12 b. m. umysły mieszkańców zatrwożone znowu zostały wiadomością, iż całe wojsko don Miguela, odstąpiwszy od Oporto zbliża się nagle ku stolicy, iż znajdowało się już w Coimbra i połączyło się z 6,000 ludzi

zostających pod wodzą xcia Cadaval. Wiadomość ta położyła koniec radości i podziśdzień trwającym uroczystościom; poczęto szczérze myśleć o środkach obrony. Jeden batalijon wyprawiony natychmiast został do Villa-Franca, inny ku Torres Vedras, sam zaś xżę Terceiry z 3—4,000 regularnego wojska wyruszyć ma na spotkanie nieprzyjaciela, poruczywszy obronę samej stolicy 7—8,000 gwardyi narodowej. Tak więc nieszczęśliwa ta domowa wojna, z większą może niż dotąd pocznie się toczyć wściekłością, gdy ani wojsko Don Miguela nie poniosło jeszcze żadnej wielkiej straty w lądowych swoich siłach, ani konstytucyoniści nie wzmocnili się jeszcze do tego stopnia, ażeby pewnémi być mogli przewagi w otwartém polu.

— Oto jest wykaz względnej odległości celniejszych punktów teatru dzisiejszej Portugalskiej wojny, wyrażonych w portugalskich milach (leagues), który w dzisiejszych okolicznościach nie może nie być interesującym:

Od Lizbony do Villa Franca	5½	mil.
— Villa Franca do Santarem	8	—
— Santarem do Vileria	11	—
— Lizbony do Terres Vedras	7	—
— Olivielos do Caldas da Xainha	1	—
— Lizbony do Elvas	30	—
— Lizbony do Faro	39	—
— Lizbony do Beja	22	—
— Lizbony do Coimbry	33½	—
— Lizbony do Oporto	51½	—
— Lizbony do Madrytu	96	—
— Oporto do Vallongo	2	—
— Vallongo do Amaranthe	8	—
— Oporto do Braga	9	—
— Oporto do Villa Conde	4	—
— Oporto do Viany	14	—

— Kronika Konstytucyjna Lizbońska ogłasza dziś wiele szczegółów o zajęciu tej stolicy, dokonaném przez margrabię Villaflor w dniu 23 z. m. Migueliści tak mało byli do tego wypadku przygotowani, iż w kassie znaleść jakoby miano do 60,000 funtów sterlingów gotówką, otrzymanych właśnie z ostatniej pożyczki s Paryża. Całe wojsko xięcia Terceiry, s którem ku stolicy wyruszył, z odwagą jakiej mu może zazdrości sam Admirał Napier, składało się zaledwie z 1,400 do 1,500 ludzi, samych portugalczyków, gdy francuzi pozostali byli w Algarbii.

— Admirał Napier zajmuje się z niepracowaną czynnością uzbrajaniem i wyporządzaniem okrętów, tak dla blokady brzegów, jak i na wyprawę do Madeiry, wysp Przylądku Zielonego i Angola, i spodziewa się pokończyć wszystkie przygotowania przed upływem bieżącego miesiąca.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Z liczby emigrantów polskich rosproszonych w Galicyi, kilkuset przewieziono niedawno, na własne ich żądanie, do Triestu, skąd odpłynęli do Zjednoczonych-Stanów Ameryki pułnocnej.

— Jak wielka liczba Niemców wynosi się do Ameryki pułnocnej można s tego wnosić, że w jednym roku przeszłym, przez sam tylko port Bremeński wyjechało 9,802 osób. S tej liczby 7,364 wysiadło na ląd w Baltimore, 2,036 w Nowym Yorku, 285 w Filadelfii, 97 w Charlestown i 20 w Nowym Orleanie. A ponieważ większa daleko liczba ich wyjechała tamże przez Hâvre, tudzież przez Amsterdam i Hamburg, można liczyć w średnim stosunku że do 50,000 Niemców co roku przesiedla się do Ameryki.

— S pomiędzy kanałów które mają być wyprowadzone w odradzającej się Grecyi, pierwsze miejsce zajmuje kanał mający przerzynać przesmyk Koryntski. Projekt ten sięga jeszcze czasów starożytnych. Tym sposobem Morea zostanie wyspą, i droga dla okrętów, idących do Konstantynopola, do Smyrny i na morze Czarne, znacznie się skróci; teraz bowiem muszą one opływać cały ten półwysep.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Petersburg 27 Sierpnia. / 9 Września.

Wiadomość o jarmarku Niżgorodzkim. W roku bieżącym przywieziono na ten jarmark towarów jedwabnych, bawełnicznych i wełnianych więcej niż w roku przeszłym; lecz sprzedaż częściowa wszystkich tych i innych towarów idzie nader powolnie, hurtowa przeciwnie dosyć pomyślna. Nieurodzaj zboża w wielu miejscach, a stąd mały, w porównaniu lat przeszłych, zjazd obywatelstwa i drobnych nabywców, są podług powszechnego mniemania głównemi przyczynami małego odbytu towarów w częściowej sprzedaży. Na przedaż hurtem przywieziono na jarmark:

S Kiachty, herbaty różnych gatunków około 28,000 skrzyń; ceny były następne:

Kwiecista familijna	od 475	r.	do 575	r.	cybik.
Handlowa, kwadratowa	— 420	—	— 430	—	—
Niekwadratowa, familijna, Sanzinska	— 560	—	— 600	—	—
Zielona pierwszego gatunku, zwana Żułan	— 430	—	— 450	—	—
Zwyczajna handlowa	— 270	—	— 300	—	—

Wypłata po 15 miesiącach assygnatami.

Cegiełkowej herbaty przywieziono 500 skrzyń; cena, gotowizną, na srebro, podług kursu była	od 145	—	— 150	—	—

Cukru przywieziono 4,000 beczek.

Ceny: za rafinat	— 37	—	— 40	r.	zapud
Za melis i półrafinat	— 32	—	— 34	—	—
Kawy do 300 beczek, cena podług gatunku	— 58	—	— 70	—	—
Indigo około 900 skrzyń, cena	290	—	— 375	—	—
Koszenilli około 200 becz. cena	375	—	— 385	—	—
Miedzi w zlewkach do 5,000 p.	34	—	— 35	—	—
—— w blachach	37 r. 50 k.	—	38 r. 50 k.		

Potażu do 150,000 pudów, ceny:

za roślinny	5 r. 50 k.	— 5 r. 75 k.
za drzewny	6 r. 25 k.	— 6 r. 50 k.

Skór surowych około 70,000 sztuk

ceny: za wołowe suche	19	— — 20	— —
Końskich około 30,000 sztuk	5	— — 6	za sztuk.
Mydła około 60,000 pudów	10	— — 11	za pud.

Odessa 6 *Sierpnia*. Widok naszego miasta w tym roku nader niepocieszający. Zima bezśnieżna i susze podczas wiosny i w pierwszych miesiącach lata, jakich nikt u nas nie pamięta, zniszczyły wszelkie nadzieje rolników. Spiekłe pola pokryte są drobną i zżółkłą słomą z małemi kłoskami, które w wielu miejscach nie wrócą nawet usiewu. S tej przyczyny ceny na niektóre płody rolnicze podniosły się u nas do niezwyczajnego stopnia. Odessa, która dotąd była śpichlerzem południowej Europy, teraz na własną potrzebę nie ma już zboża. Niedostatek siana i w ogólności karmu dla bydła i koni, doszedł do takiego stopnia, że niektórzy s kupców tutejszych umyślili sprowadzać tu owies i jęczmień s Konstantynopola. Przyłączamy wiadomość o cenach istniejących tu na niektóre płody rolnicze w nadziei, że drożyzna ich skłoni obywateli mających zapasy do dostarczenia ich do Odessy. Czetwiert owsa płaci się po 11 do 12 r. pud siana od 80 k. do 1 r.; jęczmienia zgoła nie ma na rynku i czetwiert jego płaci się 18 do 20 r.—czt. pszenicy od 35 do 36 r. czt. krup gryczanych od 30 do 32 r.

Ryga 14 *Sierpnia*. Handel wywozowy w tutejszym porcie idzie teraz dosyć czynnie. Len, pieńka, łój konopny i tytuń mają dobry odbyt i ceny na te produkta znacznie się podniosły, s przyczyny potrzebowania ich z zagranicy. Cena tytuniu w papużach, na miejscową potrzebę, podniosła się od 34 do 60 r. za bierkowiec. Na żyto i pszenicę mało potrzebowania, stąd i cena na nie upadła. Sól też upadła w cenie s przyczyny wielkiego jej przywozu i nadziei że jeszcze więcej przywiozą. Na przyszłość s korzyścią można będzie zbywać wełnę i skóry. Wełna w tym roku wszystka sprzedana za granicę, i powiadają, że strzyże przyszłoroczne zakontraktowane już są za granicę. Podług wiadomości z zagranicy, żydzi Litewscy zakupują znaczne partye towarów kolonijalnych w Hamburgu, w zamiarze wysłania ich do Rossyi. Frakty utrzymują się w wysokiej cenie.

— W dniu 1 Sierpnia b. r. wykonano w Londynie na Tamizie doświadczenie nad wynalezionym przez P. Sheerbom i komp. aparatem, służącym do zachowania statków wodnych od potonienia. Wynalazcy otrzymali już nań przywilej. Doświadczenie miało miejsce w obecności niezliczonego mnóstwa ludu, podczas przypływu morza. Na statku, wziętym do doświadczenia, znajdowało się ośmiu majtków; ci przewrócili umyślnie statek tak, że maszty i żagle były w wodzie a dno nad wodą. Po przewróceniu majtkowie wpadli do wody i pływając dosięgli na powrót statku, wdrapali się na dno, dla doświadczenia czy się nie pogrąży, spuścili się znowu do wody, podjęli bez trudu statek i nań weszli. Doświadczenie to było pięćkroć powtarzane z najlepszym skutkiem. Aparat zależy na tém, że między ławami statku i wdoł po bokach, wewnątrz ścian, przytwierdzone są drewniane szuflady, napełnione istotą trzy razy lżejszą od gąbki i zupełnie ochronioną od wilgoci. Wynalazek ten może być zastosowanym do wszelkiego rodzaju statków wodnych.

— Rząd Turecki w końcu Lipca b. r. wypuścił w obieg nową monetę, której wartość wewnętrzna w porównaniu z nazywalną znacznie jest wyższa od wartości monet niskiej stopy, wypuszczonych w obieg przed kilką laty. Rząd chce wyjąć z obiegu stare monety i zastąpić je monetą nowego stępla. Kurs pieniędzy Tureckich s tej przyczyny znacznie się podwyższył. Złoty wiedeński konwencyjny idzie teraz w 340 do 390 par Tureckich, kiedy dotąd żądano zań 420 par.

Rozmaitości.

Powieści Miss Charriette Martinau. Pod tym tytułem xięgarze Paryscy: Karol Gosselin i Paulin wydają dzieło, przełożone z Angielskiego, którego pierwszy tom już wyszedł. Podczas kiedy ludzie z wyższemi zdolnościami zwracają uwagę na ekonomiją polityczną, nauka ta tak pożyteczna, lecz nastręczająca mnóstwo trudności, wymaga głębokiego i odrębnego sposobienia się. Dzieła o niej traktujące nie mogą być dostępnemi dla wielkiej liczby tych, którym ona byłaby najpotrzebniejszą. Dzieło wydane przez Miss Martinau znalazło w Anglii nader dobre przyjęcie, albowiem wyłożone są w niém zasady ekonomii politycznej sposobem dla każdego, kto umie czytać, przystępnym, w *powieściach* i *romansach*!

Pomysł ten niepospolity nie postał był dotąd w myśli żadnego pisarza. Miss Martinau utworzyła kilka *małych powieści*, kilka *małych romansów*, s których każdy obejmuje pewną całość, pewien oddział ekonomii politycznej, wyłuszczony w zastosowaniu więcej niż w teoryi. Tym sposobem od podziału pracy autorka przechodzi aż do umorzenia długów, pożyteczności machin, nieograniczonej wolności handlu i podatku od dochodów. Powieści zawarte w 1 tomie: *Samotna osada*, *Wzgórek i dolina*, *Wieś i folwark* usprawiedliwiają pożyteczność takiego dzieła i dobre przyjęcie którego doznało w Anglii i we Francyi. Jest to jedna s xiąg, która znajdzie czytelników we wszystkich klassach społeczeństwa. Całe dzieło będzie się zawierało w 10 tomach w 8*ce*; co miesiąc wyjdzie tom jeden, obejmujący, prócz uwag i przedmów, po dwie lub trzy powieści.

Niech ta wiadomość służy za odpowiedź tym, którzy mieli za złe autorowi Podstolica, że dał mu tytuł *Romansu administracyjnego*. Pomysł ten wykładania zasad Ekonomii politycznej w sposobie przystępnym dla wszystkich klass czytelników, przynajmniej w naszej literaturze, nie jest zupełnie nowym. Podstolic nie wyczerpał wprawdzie wszystkich przedmiotów ekonomii politycznej, ale to wszystko, co s tej nauki może być pożytecznie kiedykolwiek zastosowano w naszym kraju, znajduje się w tym romansie wyłożonem praktycznie.

Korzystając s tego zdarzenia uwiadamiamy czytelników, że ostatnie trzy tomy Podstolica wyjdą z druku w pierwszych dniach Września b. r., i że Autor jego przedsięwziął niezwłocznie wydać w polskim języku powieści Miss Martinau. (*art. udzielony.*)

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 27-го Августа, 1833. *Ценсоръ П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.